

HET ZILTEPAD

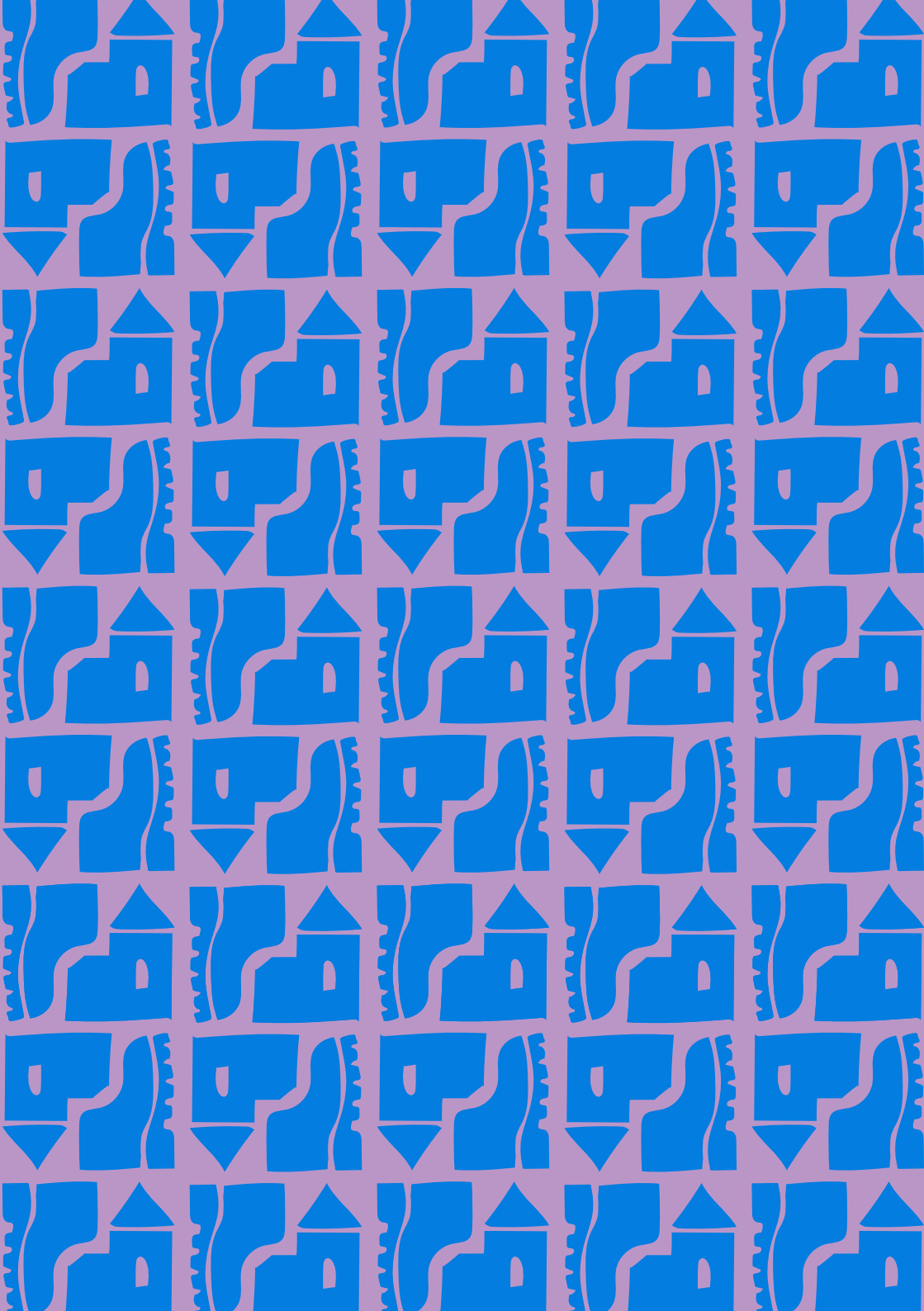

ZURICH

WANDELROUTES

LANGS DE
RUIGE RAND

VAN HET
NOORDEN

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

HET ZILTE
PAD
LANGS DE
RUIGE RAND VAN HET
NOORDEN

WELKOM OP HET ZILTEPAD

In dit weidse gebied dienen de kerktorens als prachtige bakens, net zoals vroeger voor de scheepvaart. Ook voor ons zijn het bakens van betekenis, in allerlei opzichten. En nu kunnen ze dat ook voor jou zijn. We hebben de deuren alvast voor je opengezet.

Elk routeboekje is opgebouwd uit eerst een rondwandeling die je vanuit de kerk kan starten en waar je ook weer terugkeert. Daarna volgt een etappe naar rechts en een ingekorte versie naar links. Zo kan je zelf kiezen of je alleen de rondwandeling wil doen of dat je misschien wel meerdaags gaat wandelen. Welke kant je op gaat mag je helemaal zelf weten.

**Wij wensen je mooie momenten
en ontmoetingen!**

**'ALLEEN WAAR JE TE VOET WAS,
BEN JE WERKELIJK GEWEEST'
- GOETHE**

ZURICH AAN ZEE, DAT IS
TOCH HEEL WAT ANDERS
DAN DE ZÜRICHSEE. WATER,
EEN DIJK EN DAN EEN
SCHATTIG KLEIN DORPJE
FORMAAT MADURODAM.
GEEN ALPENMEER, BERGEN
EN EEN WERELDSTAD.

Toch gaan nogal eens mensen de mist in met hun adressering en de postbezorgers ook. De buitenmuur van de hengelsportwinkel in Zurich hangt vol verkeerd bezorgde post. Dit verwarrende dorp aan de Waddenzee vormt de poort naar Fryslân met ongetwijfeld een van de meest door reizigers gefotografeerde plaatsnaamborden onderweg.

In de vorige eeuw liep de rijksweg over de Afsluitdijk nog door Zurich. Het hotel in het dorp floreerde en het inwonertal verdubbelde tot 340 in 1958. Nu het verkeer over de snelweg langs het dorp raast, is het nog meer dan vroeger een uithoek op een landtong in zee. De naam verwijst ook naar zuidelijke hoek of zuidelijke oever.

Zurich ligt op een oeverwal van de Marneslenk die tot aan de middeleeuwen diep het binnenland binnendrong tot aan Bolsward. De Friestalige gemeente Wonseradeel waar Zurich tot 2011 onder viel, wilde de plaatsnaam in 2000 verfriesen tot Surch. Daar kwam het dorp tegen in het geweer. Zij vonden het veel leuker de verwarring tussen Zurich en Zürich levend te houden. Zo hield de grap stand. Het autoverkeer mag dan langs het dorp razen, voor internationale fiets- en wandelroutes is Zurich nog altijd het eerste of laatste dorp voor of na de hallucinerende tocht over de 32,5 kilometer lange Afsluitdijk. Een ideale plek om moed te verzamelen of op adem te komen.

INHOUD

1. INTRO ZURICH	p. 4
2. RONDWANDELING ZURICH	p. 7
3. ETAPPE NAAR → ZURICH-PEINS	p. 15
4. ETAPPE NAAR ← ZURICH-OOSTERLAND	p. 23
5. FIETSRUTES VANAF ZURICH	p. 27

RONDWANDELING

ZURICH

21,4 KM

KERKEN ALS INSPIRERENDE ONTMOETINGSPLEK

HET AKKERBOUWGEBIED
AAN WEERSZIJDEN VAN
DE MARNESLENK IS ZICH
OPNIEUW AAN HET UITVINDEN.

De dorpen hebben zich verenigd in de stichting Gouden Land. Bij die nieuwe koers en hoopgevende perspectieven hoort ook een veranderende rol voor de kerken. Die schudden de oude religieuze behoudzucht van zich af, om die in te ruilen voor open deuren en ramen naar de gemeenschap. 'Welkom' staat er uitnodigend op het bord langs de weg naast de hengelsportwinkel in Zurich. Een woord waarin alle gastvrijheid besloten ligt.

De kerken etaleren zich als inspirerende ontmoetingsplek voor dorpsgemeenschap en passanten. Dorpen als Zurich, Pingjum, Witmarsum en Arum mogen dan heel verschillend zijn, wat hen bindt is dezelfde

rijke ontstaansgeschiedenis en het besef dat de huidige tijd om hernieuwde bezinning en ontmoeting vraagt. Pingjum en Witmarsum waren in de zestiende eeuw als eens de bakermat van een nieuwe geloofsstroming, die van de vredeskerk van de Doopsgezinden. Nu is het tromgeroffel minder luid, meer een fluistering van de wind.

Witmarsum was in het najaar van 2024 weer even wereldnieuws. Een amateurarcheoloog had in een geploegde akker een zeldzaam goed bewaard fragment van een Vikingzwaard gevonden. De pommelkap, een met zwijnenkoppen versierde kroon op het handvat van een zwaard, toont aan dat Friezen en Vikingen in de negende en tiende eeuw, contact met elkaar hadden en handel dreven. Mogelijk gingen er zelfs Friezen mee op Vikingtochten.

1 BIJ DE ENTREE NAAR DE SOBERE DORPSKERK VAN ZURICH LIGT HET GASTENBOEK OPENGESLAGEN.

Op de dag van Allerzielen schreef een reizigster: 'Wij ervaren hier een heel bijzonder en uniek moment. (...) Los laten wat was en nieuwe herinneringen als zijnde nieuwe ik. Bedankt voor deze mooie herinnering.' De beheerder van de kerk die de deur van het slot heeft gedraaid, het bord aan de weg zet en de vlag uitsteekt, wijst er op en zegt: 'Soms vraag ik me wel eens af waarom ik me al deze drukte op de hals haal, dan lees ik dit en weet ik weer waarom we het doen.' De van binnen lichtblauw geverfde kerk, voelt als een warme omhelzing van de zee.

2 DE ZURICHER OORD POLDER LIGT INGEKLEMD TUSSEN DE ZEEDIJK OP DELTAHOOGTE EN DE CASPAR DE ROBLES DIJK.

In de polder zijn slenken opnieuw uitgegraven, evenals een vroegere dobbe. Die was door boeren aangelegd om het vee aan zoet water te helpen. Het is een van de eerste projecten in het kader van het masterplan Gouden Land. In de polder zal landschapskunst het landschap beter leesbaar en beleefbaar maken. Een oude veldschuur is opgeknapt.

3 EEN VELDPAD LOOPT NAAR DE PINGJUMER GULDEN HALSBAND, DE MIDDELEEUEWSE RINGDIJK OM PINGJUM HEEN. Door de bedijking ontstond een van de eerste moederpolders van Fryslân. Een gouden ring die veiligheid bood. De 'kleine bouwhoek' is de benaming van het vruchtbare akker- en grasland tussen de kwelderwallen van de Marneslenk. De strijd tegen het water en sociaal onrecht, maar ook de gemeenschapszin die daarvoor nodig was, verbindt de inwoners nog altijd. Het is het land van trotse Friezen die de Friese Vrijheid een warm hart toedroegen en nog altijd vol vuur en liefde over hun land, de natuur en het belang van solidariteit spreken.

4 IN DE KERK VAN WITMARSUM BRAK PASTOOR MENNO SIMONZ IN 1536 MET DE KATHOLIEKE LEER.

Daaraan vooraf ging een lange periode van twijfel, Simonsz sloot zich aan bij de Wederdopers, maar keurde hun gewelddadige acties af. Met zijn pleidooi voor soberheid, plichtsbeseft en vreedzaamheid gaf de kerkvader de aanzet tot de Doopsgezinde vredeskerk. De Mennonieten verspreiden zich, mede vanwege vervolging, vanuit Friesland en Noord-Duitsland over

de hele wereld. Voor Doopsgezinden is Witmarsum nog altijd een belangrijke pelgrimsplek. In de kerk is een kleine expositie aan het leven en werk van Menno Simonsz gewijd. Aan de rand van het dorp staat een monument. Zonder veel opsmuk, in de geest van de Doopsgezinden. Ook de plekken van samenkomst, vermaning geheten, etaleren eenvoud.

5 TEN NOORDEN VAN WITMARSUM PIKT DE WANDELROUTE HET GULDEN HALSBAND WEER OP.

De middeleeuwse ringdijk heeft alle ruilverkavelingen doorstaan en is voor een groot deel beloopbaar, een unicum. In de richting van Pingjum ligt het buurtschap Nes, dat haar naam dankt aan de doorwaadbare

plaats in een uitloper van de Marneslenk. De hoogteverschillen zijn subtiel, rust en ruimte overheerst. De opstellers van het masterplan van de stichting Gouden Land noteren als kernwaarde: 'De verdeling in landschapsbeeld van 4/5 lucht en 1/5 land zorgt voor een bijzonder gevoel van vrijheid.'

6 DE VICTORIUSKERK IN PINGJUM IS UITGEGROEID TOT HET KLOPPEND HART VAN HET TERPDORP.

In de kerk is op gezette tijden de film Pionier te zien die ingaat op de geschiedenis van het dorp, de dijkenbouw, de boerentrots, sociale verbinding en hoe dit alles samenkomt in behoud en versterking van het landschap. De gedramatiseerde documentaire is te zien op schermen in de kerk en er is een kleine permanente tentoonstelling met een tijdtafel.

7 ALLES WAT NOG HERINNERT AAN KLOOSTER VINEA DOMINI IS EEN WOONVORM VOOR OUDEREN IN WITMARSUM EN EEN BOERDERIJ OP 'T ZANDT. Het klooster in een uithoek van de Friese delta was gesticht in 1266, maar verdween twintig jaar later alweer in de golven bij een stormvloed. Na de herbouw volgde in 1509 de verhuizing naar het veiliger geachte Bolsward. In 1903, op het hoogtepunt van het katholieke reveil, begon het klooster aan een nieuw leven onder dezelfde naam in Witmarsum. In 1974 sloot die definitief de deuren. Als vormingscentrum ging de Wijngaard van de Heer nog tot 1992 door. Dat boek lijkt nu definitief gesloten.

ROTEBESCHRIJVING

RONDWANDELING Zurich

AFSTAND 21,4 km

STARTPUNT Dorpskerk Zurich

Met rug naar entree Dorpskerk ← LA Schoolstraat. Op Caspar de Roblesdijk ← LA. Einde Zurich ← LA Gooyumerweg onder snelweg door. ← LA Bootland naar 27 met bocht naar rechts en bocht naar links. Bij 27 RA → Waltingaleane naar 28. Bij 28 RA → Pingjumer Gulden Halsband naar 63. Bij 63 ← LA Buitendijk naar 45 en daar RA → naar 62. Bij 62 rechtdoor naar 15 en Koepelkerk Witmarsum. Vervolgens rechtdoor naar 16. Over Arumerweg door Witmarsum

naar 14. Bij 14 ← LA naar 70. Bij 70 rechtdoor naar 92. Bij 92 ← LA naar 93. Bij 93 rechtdoor naar 32 in Pingjum. Knoop puntenroute gaat linksom Victoriuskerk. Vervolgens bij 32 RA → naar 38 en daar RA → richting 29. Op Molenlaan (einde dorp) RA → naar Grote Buren. Vervolgens ← LA Kleinehuisterweg (verlaten knooppuntenroute). Op kruising Nijenhuisweg stukje rechtdoor en daarna rechts pad tussen huizen, loopt vervolgens tussen de akkers door naar Strandweg. Bij T ← LA en vervolgens bij 83 RA → fietsbrug over snelweg. Dijk oversteken en aan Wadkant teruglopen naar Zurich en Dorpskerk.

LEGENDA

LANDSCHAP

- Getijdengeul
- Kweldervlakte
- Kwelderwal
- Terpen en Wierden
- (voormalige) Dijken

ROUTE

- Route Ziltepad
- Wandelnetwerk
- Wandelpunt 99

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Kerken Ziltepad
- Overige kerken
- Museum/bezoekerscentrum
- Cultuurhistorie
- Kunstwerk
- Beschrijvingen onderweg

Waddenzee
Unesco Werelderfgoed

Dorpskerk Zurich
Slaperdijk Willem Lore
Zuricher Oord Polder

ZURICH

Pingjumer
Gouden Halsband

PINGJUM

Victoriuskerk

Molen De Eendracht

Voormalige Marneslenk

KIMSWERD

Sint-Laurentiuskerk

ARUM

Lambertuskerk

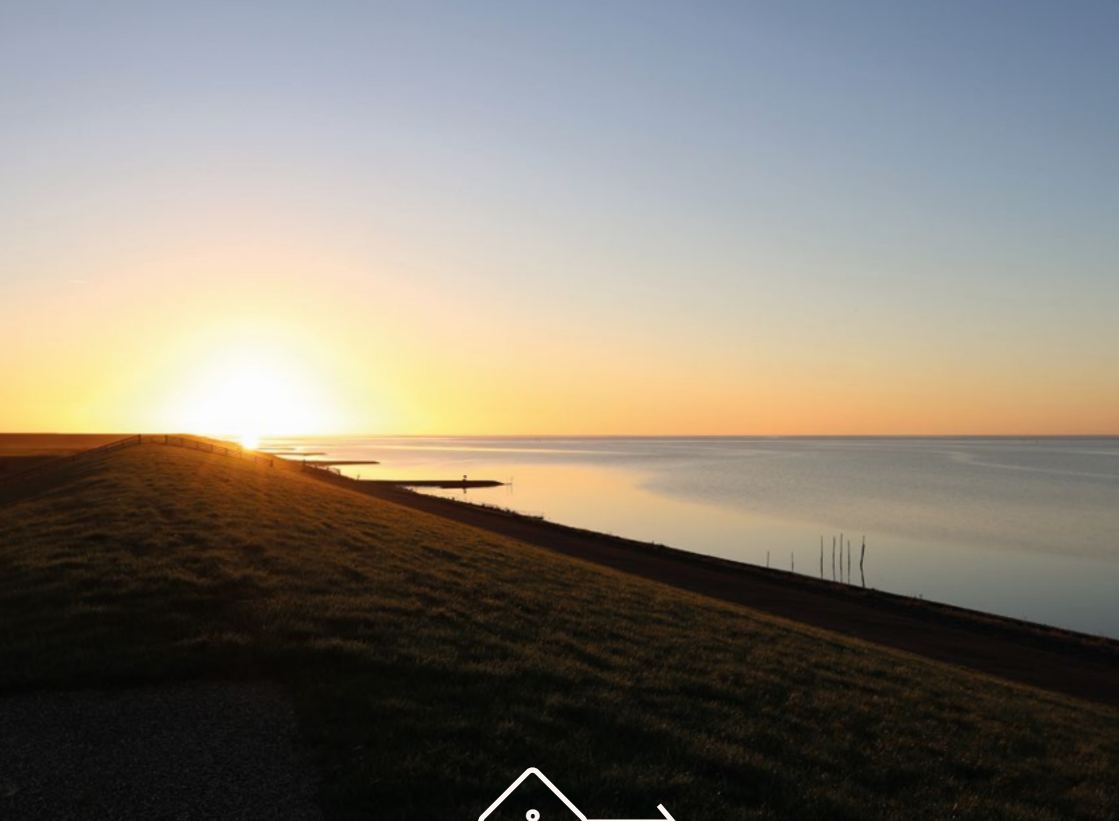
Koepelkerk

WITMARSUM

Witmarsum
(Wytmarsum)

Molen De Onderneming

ROUTEKAART I RONDJE ZURICH

ETAPE NAAR RECHTS

ZURICH
PEINS

32,7 KM

DE ZEEDIJK ALS LEIDRAAD LANGS HET WAD

EEN VAN DE LANGSTE
ETAPPES VAN HET ZILTEPAD
IS DE ROUTE TUSSEN
ZURICH EN PEINS, VANAF
DE OEVERWAL BIJ DE
MARNESLENK NAAR DIE VAN
DE MIDDELZEE. DE AFSTAND
VAN 34 KILOMETER VALT
HEEL GOED OP TE DELEN
IN TWEE STUKKEN MET EEN
OVERNACHTING IN HARLINGEN
OF OOSTERBIERUM.

De tocht is vooral een intense
ervaring van de zeedijk, eerst
over de Waddendijk naar
Harlingen en vervolgens na een
uitstapje naar de middeleeuwse
moederpolder Wijaldum weer over
de zeewering naar Easterbierum.
Ruim vijftien kilometer over de
scheidslijn van zee en land.

De Waddendijk is lang, al met al
de langste zeedijk van Nederland.
Het Friese deel begint vlak onder
Zurich en loopt tot Lauwersoog.

Dat stuk meet 73 kilometer.
Daarna begint het Groningse deel
dat nog wat langer is en tot aan
Nieuw Statenzijl reikt over 92
kilometer in totaal. Daarachter
een brede strook aangeslibde
klei en de zavelige grond van
kwelder- en oeverwallen. Minieme
plooingen in het landschap,
een streek voor fijnproevers.

De dikke dijk is op Deltahoogte
gebracht, maar moet steeds
verder omhoog in een wedloop
met de stijgende zeespiegel.
Dat maakt dat op verschillende
stukken dijk verzwaringen en
verbredingen plaatsvinden. Het is
een land dat ademt op het ritme
van de golven. De kuststrook biedt
rust en ondanks de intensieve
landbouw is de natuur nooit ver
weg. De terpen, slenken, zee en
kwelders aan de Wadkant vormen
stapstenen voor de wandelaar.

1 ZURICH HEEFT HET BIJNA HONDERD JAAR ZONDER KERK MOETEN STELLEN.

De oude kerk is in 1772 gesloopt en pas in 1864 begon de kerkgemeenschap met de nieuwbouw. De middeleeuwse toren was op verzoek van de scheepvaart blijven staan om als baken langs de kust te dienen. De toren was in 1913 zo bouwvallig dat vervanging nodig was, de kern is middeleeuws.

2 VISSERS EN VOGELS, DAT IS WAT DE WADKANT VAN DE DIJK OP HET MENU HEEFT STAAN.

De vissers turen van vroeg tot laat naar hun dobber en de verre einder. Mijmerend over het leven en vette vangsten. Soms staat een meegebrachte radio zacht aan en golven de gedachten op de muziek. De vogels zijn van heel diverse pluimage. Blauwe reigers, meeuwen, grote jagers, plevieren. Ze vliegen bij nadering op en strijken verderop weer neer. Het spel herhaalt zich eindeloos.

3 HARLINGEN LIJKT OP TE REIZEN ALS EEN ROTS UIT ZEE.

Een uitkijkpost op een uitloper van de kust. De havenstad heeft nog altijd een innige relatie met de Waddenzee. De bruine vloot ligt er voor anker en het is vertrek- en aankomstpunt voor de veerboten naar Vlieland en Terschelling. Niet altijd lag Harlingen aan het water, dat gebeurde pas nadat de Sint-Luciovloed in 1287 de kaarten van de Friese Waddenkust opnieuw schudde. Het veen tussen Harlingen en de eilanden werd weggeslagen, opeens was het landbouwdorp een havenplaats.

4 CASPAR DI ROBLES, DE STADHOUDER DIE HET SPAANSE GEZAG IN FRIESLAND VERTEGENWOORDIGDE,

greep in nadat bij een watersnoodramp in november 1570 duizenden mensen verdronken. Hij stelde de kibbelende Friezen voor een voldongen feit. Er moest gedijkt worden. Als eerbetoon aan de vechtjas schonken notabelen een grenspaal (Terminus) met de vorm van een januskop. Een van de hoofden zou die van Caspar zijn, terwijl de kolonel het werk uitbesteedde aan de inwoners en dijkgraaf Ruurd van Roorda. Ondanks de scheve voorstelling bejubelt de Stenen Man al eeuwenlang de daadkracht van de vreemde heerser na de Allerheiligenvloed.

5 HARLINGEN TELT WEL VIJFHONDERD MONUMENTEN.

De binnenstad is een groot openbaar cultuurbezit. De noodzakelijke dijkverzwaring om de havenstad beter te beschermen tegen de gevolgen van de stijgende zeespiegel en klimaatverandering maakte het mogelijk een wandelpromenade aan te leggen langs de buitenzijde van de stad. Het zicht op haven en Waddenzee en de monumentale binnenstad staat garant voor een bijzondere ervaring.

6 DE KUNSTENAAR FRANK STELLA LIET ZIJN MASSIEVE KUNSTWERK 'THE BROKEN JUG' NA AAN DE STAD HARLINGEN.

De invloed van eb en vloed is gevisualiseerd op het sculptuur, de verlichting verkleurt op het ritme van het getij. Het kunstwerk is een van de vele kunstwerken langs de kust in het kader van Sense of Place, een project dat de beleving van kunst in haar relatie met landschap en natuur langs de Waddenkust centraal stelt. Stella vond Harlingen ideaal voor zijn kunstwerk, omdat het als brokstuk harmonieert met de robuuste, koppige havenstad.

7 DE VONDST VAN EEN ZILVEREN FIBULA OP EEN AKKER

BIJ WIJNALDUM IS ONDER ARCHEOLOGEN WERELDBEROEMD.

De rijk versierde mantelspeld uit de zevende eeuw vormt een bewijs voor de rijkdom van de lokale elite van het gewest Westergo. Bij opgravingen in de terp kwam aan het licht dat Wijnaldum in de middeleeuwen een welvarende nederzetting was. Er zijn sporen gevonden van een edelsmid, van bronsbewerking, de bewerking van barnsteen en been, de productie van glaskralen en textiel. Het dorp bestond uit een reeks terpen. Een paar eeuwen later legden de boeren een dijk aan om de terpen, een van de eerste moederpolders in Fryslân.

8 WAAR SLACHTEDYK EN DE WADDENDIJK ELKAAR RAKEN

is op de plek van een oude vuilstort een prachtige nieuwe kunstcreatie tot stand gebracht, onderdeel van Sense of Place. Daar waar de wilde natuur van het Wad overgaat in het industrieel agrarisch landschap, heeft Nienke Brokke haar Dijk van

een Wifj neergevlijd. De ronde, zachte vormen van de voluptueuze vrouwspersoon schuren met de rechtlijnigheid van het binnendijkse land. De kunstenares beschouwt haar kunstwerk van aarde, gras en kruiden als een pleidooi voor biodiversiteit voor vogels en insecten. Met een lengte van 65 meter en hoogte van 11 meter valt dit Wifj uit duizenden zeker op.

9 BIJ OOSTERBIERUM BUIGT DE ROUTE NAAR PEINS AF VAN DE ZEEDIJK.

De kloostertuin in het dorp is een heerlijke oase in het kustlandschap en tevens een verwijzing naar het klooster dat vanaf 1182 eeuwenlang het dorpsleven domineerde. Klooster Lidlum lag eerst dicht tegen de huidige zeedijk aan, maar verkaste in 1254 vanwege de landhonger van de zee landinwaarts naar de plek waar nu nog de kloosterboerderij ligt in het buurtschap Klooster Lidlum. Boeren vinden bij het ploegen wel eens scherven of brokstukken puin van het verdwenen klooster.

Artist impression: Nienke Brokke - Dijk van een Wifj →

ROUTEBSCHRIJVING

ETAPPE NAAR RECHTS

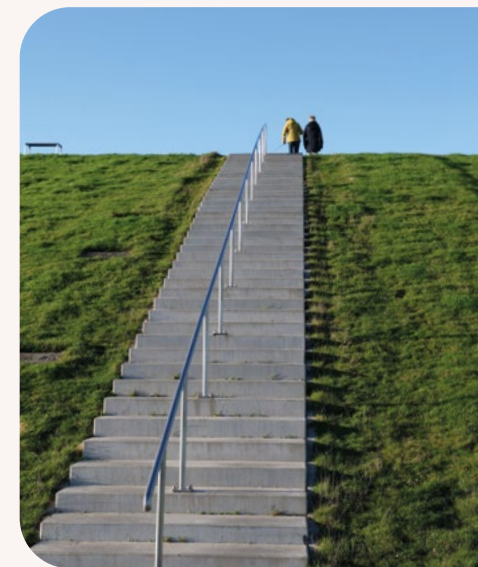
→ **Zurich - Peins** (eventueel in twee trajecten opdelen met stop in Harlingen of Oosterbierum)

AFSTAND 32,7 km

STARTPUNT Dorpskerk Zurich

Met rug naar Dorpskerk Zurich ← **LA** Schoolstraat en vervolgens **RA** → Caspar de Roblesdijk. Bij 65 opgang naar dijk, over kruin en aan Wadkant de dijk volgen tot aan Harlingen en restaurant 't Zilt en de Stenen Man. Daar over kruin dijk klinkerpad naar boulevard om Harlingen Haven heen naar 25, 28. Rechtdoor over voet- en fietsbrug naar veerbootterminal. Bij 81 ← **LA** naar 82. Bij 82 **RA** → naar 94 en rechtdoor naar 69. Over ventweg langs Harlingerstraatweg door Midlum naar 88. In Midlum ← **LA** Fonteinstraat en **RA** → over schelpenpad langs Nicolaaskerk. Andere kant ← **LA** Kerkstraat en knooppuntenroute volgen naar 88 in Wijnaldum. Bij 88 rechtdoor naar kerk en **RA** → Tsjerkepaed langs archeologisch steunpunt. Op Buorren ← **LA** en ← **LA** Blomstrjitte.

Uitlopen en ← **LA** op viersprong Buorren vervolgen. Op splitsing met Fiskersbuorren rechtdoor Winamerdyk. Bij 63 rechtdoor Silverdaleane. Einde **RA** → Hoarnestreek en ← **LA** bij 32 naar 36. Einde **RA** → Roptazijl en ← **LA** trap op naar dijk. Langs Wadkant tot 14. Daar dijk over naar begin Slachtedyk en kunstwerk Dijk van een Wifj (in uitvoering). Vervolgens langs de Sedyk naar 51. Bij 51 **RA** → naar 71. Bij 71 ← **LA** naar 76. Bij 76 **RA** → naar 30 in Dongjum. Bij 30 ← **LA** naar 10 en bij 10 **RA** → naar 41. Bij 41 ← **LA** Schalsumerweg naar 50, 53, 54 en 55 op hoek van Sint Gertrudiskerk Peins.

ROUTEKAART I ZURICH - PEINS

ETAPPE NAAR LINKS

ZURICH OOSTERLAND

OVER DEN OEVER

ROUTEBSCHRIJVING

ETAPPE NAAR LINKS

← Zurich - Oosterland

AFSTAND Halte Monument Noord tot Halte Vismigratierivier **19 km**.
Oosterland - halte fiets- en wandelbus Afsluitdijk in Den Oever **3 km**

STARTPUNT Dorpskerk Zurich

LET OP Tot 2026 of 2027 zal vanwege de werkzaamheden aan de Stevinsluis bij Den Oever en de Lorentzsluizen bij Kornwerderzand de volledige etappe niet tot de mogelijkheden behoren. Bij Den Oever, zowel als bij Kornwerderzand, zijn halteplaatsen van de fietsbus die fietsers en wandelaars kosteloos over de Afsluitdijk vervoert. Vanaf Kornwerderzand zijn halteplaatsen bij Monument Noord en bij de Vismigratierivier. De beschreven route is van Monument Noord naar de Vismigratierivier. Het verlangt even puzzelen en creativiteit.

Zie ook informatie hiernaast.

Met rug naar toegangshek Dorpskerk Zurich ← **LA** naar Schoolstraat en **RA** → op Caspar de Roblesdijk. Vervolgens bij 65 ← **LA** over kruin dijk naar 13 en 32. Bij 32 ← **LA** viaduct over naar bezoekerscentrum Afsluitdijk Wadden Center en Kazemattenmuseum. Halteplaats fietsbus over Afsluitdijk. Bij Halte Vismigratierivier uitstappen en lopen naar Halte Monument Noord (Vlietermonument). Daar met de bus naar Den Oever. Bij bushalte ← **LA** Havenweg langs VVV en Viking museum. Bij kruispunt met Gesterweg **RA** → en kruising Molgerweg ← **LA** naar Oosterland. Op Akkerweg **RA** → weg tot aan Kerkweg ← **LA** en **RA** → bij parkeerplaats voor lichamelijk beperkten naar Michaëlskerk.

LEGENDA

LANDSCHAP

- Getijdengeul
- Kweldervlakte
- Kwelderwal
- Stuwwal
- Terpen en Wierden
- (voormalige) Dijken

ROUTE

- Route Ziltepad
- Route Ziltepad met bus
- Wandelnetwerk
- Wandelknooppunt

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Kerken Ziltepad
- Overige kerken
- Museum/bezoekerscentrum
- Cultuurhistorie
- Kunstwerk

ROUTEKAART | ZURICH - OOSTERLAND

FIETSRUTES

RECHTSOM

ROUTE Zurich - Peins

AFSTAND 32 km

STARTPUNT Dorpskerk Zurich

Met rug naar Dorpskerk Zurich
 ← LA Schoolstraat en RA → Caspar de Roblesdijk. Dijk oversteken schuin omhoog door klaphek en vervolgens langs Wadkant fietsen naar Harlingen Haven naar 51. Bij 51 ← LA richting 54, maar op Harlingerstraatweg rechtdoor naar Midlum en ← LA in Midlum Kerkstraat naar 17 in Wijnaldum. Einde Wijnaldum op kruising met Fiskersbuorren rechtdoor Winamerdyk. Provinciale weg oversteken en rechtdoor over Silverdaleane naar 54. RA → bij 54 naar 37 en rechtdoor naar 83. Daar RA → naar 33 bij kunstwerk Dijk van een Wijf (in uitvoering) over Slachtedijk. Bij 33 ← LA naar 86. Bij 86 RA → naar 80. Bij 80 ← LA naar 45 in Dongjum. Bij 45 ← LA naar 97 en bij 97 RA → naar 29. Bij 29 ← LA richting 92. Halteplaats in Peins is de Gertrudiskerk.

LINKSOM

ROUTE Zurich - Oosterland

AFSTAND 30 km

(exclusief ritten met fietsbus)

STARTPUNT Dorpskerk Zurich

Met rug naar entree Dorpskerk Zurich ← LA Schoolstraat en ← LA Caspar de Roblesdijk naar 59. Bij 59 rechtdoor naar 31. Bij 31 rechtdoor naar 74. Bij 74 RA → naar 45. (dit traject is ongeveer 7 kilometer). Bij 45 fietsbus tot voorbij Lorentzsluizen (tot zolang als werk aan Afsluitdijk en de sluizen duurt). Vanaf daar eventueel fietsen tot aan Monument langs Waddenkant dijk. (dit traject is ongeveer 18 kilometer). Bij Den Oever vanaf bushalte Fietsbus 66 naar 24. Bij 24 ← LA naar 36 en bij 36 RA → over Akkerweg naar Michaëlskerk in Oosterland.

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

Foto: Marieke Kijk in de Vegte

HET ZILTE PAD

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

Het Ziltepad is een
initiatief van Groninger
Kerken en Stichting Alde

Fryske Tsjerken in samenwerking met Visit
Wadden. De langeafstandsroutte verbindt
eeuwenoude kerken, unieke dorpen en
verhalen aan het weidse landschap langs
UNESCO Werelderfgoed Waddenzee – en
de mensen die hier wonen. Het pad nodigt
je uit om te vertragen en te bezinnen.

HET ZILTEPAD BIEDT MEER DAN

WANDELEN | Alles wat je nodig hebt om je
route te plannen vind je op: [visitwadden.nl/
hetziltepad](https://visitwadden.nl/hetziltepad). Hier vind je de GPX bestanden,
tips voor eten & overnachten, de podcast-
serie met verhalen en nog meer.

**INTERACTIEVE
KAART** | Scan de
QR code en bekijk
alle etappes in de
interactieve kaart.

TOEGANG KERKEN | Langs Het Ziltepad
zijn de deelnemende kerken (herkenbaar
aan Het Ziltepad logo op het bordje
naast de deur) in principe dagelijks
geopend van 1 april tot 1 november van
9.00 tot 17.00 uur. Buiten deze periode
in ieder geval ook toegankelijk via een
sleuteladres of met sleutelcode.

De kerk van Hegebeintum is een
uitzondering in deze route. Kijk voor
de tijden op terphegebeintum.nl

MEER INFO | Je kunt ons volgen via
Instagram en Facebook [@HetZiltepad](https://www.facebook.com/HetZiltepad)

22 ETAPPES | Het Ziltepad heeft maar
liefst 22 etappes langs de Waddenkust,
van Den Helder tot Termunten én 22
rondwandelingen, bij elke kerk één.
Met wie loop jij Het Ziltepad? Wil je de
etappeboekjes los kopen of de aantrekkelijke
en voordelige Ziltepad verzamelbox,
ga dan naar winkel.hetziltepad.nl.

Het Ziltepad is van Groninger Kerken
en Stichting Alde Fryske Tsjerken in
samenwerking met Visit Wadden en is mede
mogelijk gemaakt door Het Waddenfonds,
Mondriaan Fonds, Stichting Vrienden op de
Fiets, Provincies Noord-Holland, Fryslân
en Groningen, FB Oranjewoud, Gemeente
Hollands Kroon en het Cultuurfonds.

STEUN ONS | Heb je genoten van wandelen
langs Het Ziltepad? Van de eeuwenoude
kerken en hun gastvrije vrijwilligers? Met
een gift help je ons dit erfgoed te bewaren
voor toekomstige wandelgeneraties.
Kijk op groningerkerken.nl/steun-ons
of aldefrysksjetsjerken.nl/donateur

COLOFON

SAMENSTELLING, TEKST EN FOTOGRAFIE

Fokko Bosker

TOPOGRAFISCHE KAARTEN

Fries Erfgoed Collectief – Jelmer Bokma
& Topokaartopmaat: Luitzen Nijdam

LINOSNEDE OMSLAG

Beeldend kunstenaar Gerrit Terpstra

GRAFISCH ONTWERP

NØBODY | thisisnobody.nl

LUISTER HIER
DE PODCASTSERIE
HET ZILTEPAD.

ELK DORP ZIJN
EIGEN VERHAAL.

SPOTIFY

YOUTUBE

**In dit routeboekje vind je een rondwandeling
in Zurich en de trajecten van en
naar de kerk van Zurich.**

Dit boekje is onderdeel van een reeks van
22 etappes die samen het volledige Ziltepad
bewandelen. Spaar ze allemaal!

8 / 22